

The conditions for ensuring an effective process of pupils' introduction with geometric figures and the corresponding concepts are identified. Solving problems to find the perimeter and area of a square and rectangle will allow you to learn to compare, analyze and synthesize, generalize, specify, and put forward the simplest hypotheses based on calculations and constructions. It was established that combining calculations, constructions, and analysis in one problem will contribute to the development of mathematical culture, spatial ideas, and intellectual skills of pupils. The study drew conclusions regarding effective propaedeutics for studying the concept of polygons and their properties by primary school pupils, the development of their abstract thinking, and the activation of educational activities.

Keywords: spatial representations, geometric figure, polygon, perimeter of a polygon, area of a polygon, measuring skills, drawing skills.

DOI: <https://doi.org/10.31392/NZ-udu-163.2025.18>

УДК 373.2/.373.5.016:81'243-023.722

Федорова О. В.

ФОРМУВАННЯ ТРАНСВЕРСАЛЬНИХ НАВИЧОК ПРИ ВИВЧЕННІ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ: ДОШКІЛЬНИЙ ТА ШКІЛЬНИЙ РІВЕНЬ

Глобалізаційні тенденції сучасної епохи формують принципово нові критерії для учасників освітнього процесу, передусім стосовно конкурентоспроможності отриманих компетенцій у трудовій сфері. Стаття присвячена комплексному дослідженню потенціалу мовно-літературної предметної галузі щодо формування трансверсальних навичок (soft skills) у здобувачів дошкільного та шкільного рівнів освіти в умовах глобалізаційних викликів сучасної епохи. Автором статті розкрито сутність понять «м'які навички» та «трансверсальні компетенції» в освітньому контексті, проаналізовано еволюцію наукових поглядів на формування soft skills, обґрунтовано необхідність системного розвитку цих компетенцій засобами іноземної мови. Особливу увагу приділено вивченню можливостей курсу іноземної мови для розвитку навчальних навичок (критичне мислення, креативність, самонавчання), навичок грамотності (медіаграмотність, цифрова грамотність), соціальних навичок (командна робота, комунікативність, емоційний інтелект) та особистісних компетенцій (гнучкість, тайм-менеджмент, ініціативність). Дослідницею визначено практичні напрямки формування soft skills на дошкільному етапі (ігрові методи з елементами проблемних ситуацій, інтерактивні групові форми роботи, сторітелінг, драматизація) і в школі (проблемно-пошуковий метод, проектна діяльність, дискусії, кейс-метод, цифрові технології).

Значну увагу автором статті приділено обґрунтуванню форм та методів формування трансверсальних навичок, серед яких виділено критичне читання текстів, creative writing, digital storytelling, технологію портфоліо, колаборативне онлайн-навчання. Дослідження доводить ефективність впровадження комплексного підходу до розвитку soft skills, спрямованого на формування конкурентоспроможних компетенцій учнів у контексті сучасного ринку праці. Розроблені методики можуть бути впроваджені в освітній процес на всіх рівнях мовної освіти.

Ключові слова: трансверсальні навички, іноземна мова, критичне мислення, комунікація, колаборація, креативність, медійна грамотність, ініціативність, емоційний інтелект, учнівська автономія.

Глобалізаційні тенденції сучасної епохи формують принципово нові критерії для учасників освітнього процесу, передусім стосовно конкурентоспроможності отриманих компетенцій у трудовій сфері. Відповідно до результатів аналітичних розвідок, здійснених експертами міжнародних академічних установ, науково-дослідних центрів, а також рекомендацій Всесвітнього економічного форуму, у сучасному професійному середовищі пріоритетного значення набувають метапрофесійні, трансверсальні компетенції, які в актуальному науковому дискурсі концептуалізуються як «м'які навички» (soft skills). Термін «soft skills» функціонує в академічних публікаціях з 1990-х років минулого століття і визначається як комплекс індивідуально-психологічних характеристик, що охоплює соціальну компетентність, комунікаційний потенціал, позитивне мислення, рівень розвитку емоційного інтелекту, які сприяють підвищенню професійної ефективності та можливостей кар'єрного зростання. Первинно до цієї проблематики зверталися з науковці в сфері менеджменту, згодом – у підприємництві та педагогіці. Результати системних багаторічних досліджень переконливо засвідчили, що емоційно-комунікативні властивості детермінують життєвий успіх не менш, ніж академічні досягнення [1, с. 96].

Питання розвитку м'яких навичок у студентів становить відносно нову проблематику в українському науковому просторі. Пріоритетними є дослідницькі вектори, що торкаються компетенцій студентів вишів різноманітних фахових напрямів, зокрема: вивчення змістового наповнення soft skills як фактора професійного працевлаштування (К. Коваль), окреслення концептуальних підвалин soft skills як невід'ємного елемента глобального ринку праці (О. Дубініна, Ю. Дроздова), експлорація ролі soft skills у професійному становленні представників соціономічних спеціальностей (Л. Коваль, С. Наход), аналіз освітніх методик з розвитку м'яких навичок у студентів педагогічного профілю (О. Абрамова, Н. Коляда, О. Кравченко) тощо. Створення методологічного базису формування soft skills у учнів на різних освітніх щаблях залишається нагальною, проте недостатньо вивченою проблемою, якій присвячені поодинокі педагогічні студії. Зокрема, розвиток емоційного інтелекту в інституціях загальної середньої освіти вивчають І. Васильківський, О. Войтовська, Г. Савонова, Т. Строгаль; перспективи впровадження соціально-емоційного навчання представлені в роботі Л. Гриневич, Т. Дрожиної, О. Глоби [1, с. 97].

Як стверджує Возна З., «...зміщення акцентів із формування hard skills на універсальні, не пов'язаних з конкретною предметною галуззю, актуалізує питання формування таких здібностей та пошуку інструментарію для їх реалізації на різних рівнях освіти [1, с. 96]. Однак в освітніх програмах різних рівнів освіти відсутні конкретні предмети спрямовані на формування soft skills. Лише у 2023 році з'явилась освітня ініціатива МОН України, Інституту модернізації змісту освіти, Асоціації інноваційної та цифрової освіти, що реалізовується спільно з Дитячим фондом ООН (ЮНІСЕФ) щодо організації системного навчання для українських учнів 6-11 класів м'яких навичок під

назвою «Навички для успішного життя». У переліку курсів є: фінансова та цифрова грамотність, емоційний інтелект, ефективна комунікація, креативне мислення, лідерство, стресостійкість, гнучкість у прийнятті рішень, а також вміння визначити професію своєї мрії та будувати власну траєкторію подальшого навчання та кар'єри [4].

Як засвідчує педагогічна практика, фокус уваги педагогів концентрується здебільшого на імплементації предметно-специфічних компетенцій, натомість гнучкі навички формуються переважно спонтанно. Поділяємо позицію науковців щодо того, що становлення *soft skills* у учнівського контингенту відбувається поступово, потребує посилення зусиль. Відсутність чітко визначених індивідуальних сфер відповідальності вчителів за розвиток м'яких навичок унеможливорює гарантоване досягнення їх належного рівня. Проблематичним аспектом є брак критеріальних показників рівня їх сформованості [2, с. 110-111]. Отож у формуванні *soft skills* потрібно покладатись здебільшого на потенціал шкільних навчальних курсів. Виходячи з розуміння того, що цей процес має розпочинатись якомога раніше, бути безперервним та системним, вважаємо іноземну мову такою, що володіє потужними ресурсами для розвитку *soft skills*.

Метою статті є аналіз потенціалу мовно-літературної предметної галузі на прикладі іноземної мови щодо можливостей формування в учнів дошкільного та шкільного рівнів освіти трансверсальних навичок.

В педагогічному дискурсі існують численні класифікації м'яких навичок, запропоновані ЮНЕСКО, Всесвітнім економічним форумом, закордонними (Д. Гоулманом, Г. Гарднером) та вітчизняними науковцями. Такі класифікації містять чимало схожих елементів, але й постійно оновлюються в наслідок стрімкого прогресу, особливо цифрових технологій та штучного інтелекту, які докорінно змінюють правила професійної взаємодії. В даній роботі ми послуговуємось класифікацією запропонованою Державним інститутом сімейної та молодіжної політики. В цій класифікації імplementовано кластерний підхід, що об'єднує широкий спектр навичок в чотири окремі категорії – навчальні, навички грамотності, соціальні та особисті навички. До навчальних навичок дослідники відносять критичне мислення, креативність (творчість, інноваційність) та самонавчання; до навичок грамотності – медіаграмотність, цифрову грамотність; до соціальних – навички командної роботи, комунікативність, емоційний інтелект; до особистісних – гнучкість, тайм-менеджмент, ініціативність [6].

Отож, розглянемо по чергово, як саме можливо формувати м'які навички, що входять до обраної нами класифікації, під час вивчення курсу іноземної мови починаючи з дошкільного рівня і продовжуючи в школі.

Критичне мислення в контексті вивчення іноземної мови розглядається як когнітивний процес, що передбачає здатність учнів до аналітичного сприйняття мовного матеріалу, формування аргументованих суджень та прийняття обґрунтованих рішень у процесі комунікативної діяльності. В Новій Українській школі критичне мислення виступає наскрізною навичкою, що

інтегрується у всі види навчальної діяльності.

Дошкільний етап вимагає застосування специфічних психолого-педагогічних методів та форм роботи. *Ігрові методи з елементами проблемних ситуацій* створюють сприятливе середовище для стимулювання пошукової активності дітей, що є основою для формування критичного мислення. *Інтерактивні групові форми роботи з рольовими іграми* сприяють формуванню комунікативних навичок дітей одночасно з розвитком здатності до критичного осмислення ситуацій. *Метод сторітелінгу з подальшим обговоренням мотивів дій персонажів* також дозволяє розвивати аналітичні здібності. У сфері мовленнєвої діяльності особливо ефективним є *діалогічне мовлення з елементами дискусії* на доступному для дошкільників рівні, що закладає основи для подальшого розвитку критичного мислення.

Шкільний етап освіти передбачає значно ширший спектр методів та форм роботи, що відповідають когнітивним можливостям учнів. *Проблемно-пошуковий метод* через розв'язання комунікативних завдань створює умови для активного пошуку рішень та формування аналітичних навичок. *Проектна діяльність з елементами дослідження* забезпечує інтеграцію різних видів мовленнєвої діяльності та розвиває здатність до систематизації та узагальнення інформації. *Дискусійні форми роботи*, зокрема *дебати, круглі столи та форуми*, створюють автентичне комунікативне середовище для розвитку критичного мислення. *Кейс-метод для аналізу автентичних ситуацій* дає змогу учням застосовувати теоретичні знання у практичних контекстах. *Метод критичного читання текстів* формує навички аналізу різних типів тексту та виявлення прихованих смислів. Вкрай важливими для формування критичного мислення є всі види мовленнєвої діяльності з іноземної мови. *Читання з аналізом, аудіювання з подальшою оцінкою* почутого розвиває критичне ставлення до інформації. *Письмо у жанрах аргументативного есе, рецензії, аналітичної статті*, а також *говоріння у формі презентацій з обґрунтуванням власної точки зору* інтегрує всі аспекти критичного мислення у комунікативній діяльності [1; 2; 4].

Поряд з формуванням критичного мислення, розвиток **креативності** становить невід'ємну складову сучасного навчання, яка у контексті іншомовного навчання розглядається як здатність до нестандартного використання мовних засобів у нових ситуаціях спілкування.

Дошкільний період характеризується природною схильністю дітей до творчого самовираження, що створює сприятливі умови для розвитку креативності засобами іноземної мови. *Метод драматизації з використанням казкових сюжетів* дозволяє дітям експериментувати з мовленнєвими засобами в ігровій формі, створюючи власні варіації відомих історій. У сфері мовленнєвої діяльності особливу увагу приділяється *спонтанному говорінню в ігрових ситуаціях*, що дозволяє дітям експериментувати з мовними формами без страху помилки. *Творче аудіювання з елементами добудовування незавершених історій* розвиває уяву та прогностичні здібності. *Невербальна комунікація з використанням жестів, міміки та рухів тіла*

збагачує комунікативний репертуар дітей та розвиває альтернативні способи вираження думок.

Шкільний етап передбачає більш складні форми творчої діяльності. *Метод "creative writing"* з використанням різноманітних літературних жанрів формує навички оригінального письмового мовлення. *Техніка "role play" з елементами імпровізації* дозволяє учням експериментувати з різними комунікативними стилями та регістрами мовлення. *Digital storytelling* як інноваційний метод поєднує традиційне розповідання з сучасними технологіями, створюючи мультимедійні продукти. *Метод проектної творчості* через створення оригінальних презентацій, відеороликів та подкастів розвиває технічні навички одночасно з мовленнєвими компетенціями. *Імпровізаційне говоріння* в різноманітних комунікативних ситуаціях формує спонтанність та гнучкість мовленнєвої поведінки [3].

Розвиток **учнівської автономії та навичок самонавчання** становить фундаментальну основу сучасної освіти, особливо в контексті концепції навчання впродовж життя. На дошкільному етапі формування автономії розпочинається через застосування *вільного вибору навчальних активностей*, що дозволяє дітям самостійно обирати форми роботи з мовним матеріалом відповідно до власних інтересів. *Техніка самооцінювання* через використання візуальних шкал (смайлики, кольорові картки) розвиває рефлексивні навички та усвідомлення власного навчального прогресу. *Метод парної взаємодопомоги* стимулює дітей до самостійного пошуку рішень.

Шкільний етап дозволяє розвиток автономії через впровадження самостійного планування навчальної діяльності, коли учні визначають власні цілі у вивченні іноземної мови та розробляють індивідуальні стратегії їх досягнення. *Технологія портфоліо* як інструмент саморефлексії дозволяє учням відстежувати власний прогрес, аналізувати помилки та планувати подальші кроки у навчанні. *Метод самостійного дослідження* через роботу з автентичними матеріалами розвиває навички критичного відбору інформації та формує здатність до самоспрямованого навчання. Особливої уваги заслуговує застосування *цифрових технологій для самонавчання*, зокрема використання мобільних додатків, онлайн-платформ та інтерактивних ресурсів, що формує навички використання сучасних інструментів для неперервного вдосконалення мовних компетенцій. Формування цих навичок набуває критичної важливості в умовах швидкозмінного глобалізованого світу, де здатність до самостійного оновлення знань стає запорукою професійного успіху і особистісного розвитку в майбутньому [1; 2; 4].

В епоху цифрової трансформації суспільства формування **медіаграмотності та цифрової грамотності** учнів становить невід'ємну складову сучасної освіти. Ці компетенції набувають особливої актуальності в контексті інформаційного суспільства, де здатність до критичного аналізу медіаконтенту, розуміння механізмів цифрової комунікації та етичного використання технологій визначає рівень успішної соціалізації та професійної реалізації особистості. На дошкільному етапі розвиток медіаграмотності

здійснюється через *навчання контролюваному використанню мультимедійних ресурсів*, що дозволяє дітям розрізняти різні типи медіаконтенту та формувати первинні навички селективного сприйняття інформації. Техніка *створення простих цифрових продуктів* (відеопривітання, аудіозаписи віршів) розвиває технічні навички та усвідомлення процесу медіавиробництва. Метод *керованого перегляду автентичних відеоматеріалів* з подальшим обговоренням формує критичне ставлення дітей до медіаповідомлень та розвиває навички медіааналізу.

Шкільний етап передбачає значно глибше занурення у цифрове середовище через застосування методу *критичного аналізу онлайн-ресурсів*, що формує здатність до верифікації інформації та розпізнавання маніпулятивних технік. Особливої уваги заслуговує *формування академічної доброчесності* при використанні штучного інтелекту в навчальному процесі, що передбачає розвиток етичних принципів використання ШІ-інструментів. *Створення мультимедійних проектів* з дотриманням принципів авторського права та цитування розвиває правову грамотність та формує відповідальне ставлення до інтелектуальної власності. *Техніка collaborative online learning* через використання хмарних технологій та спільних цифрових платформ розвиває навички ефективної онлайн-комунікації та цифрової співпраці [1].

У сучасному глобалізованому світі **навички командної роботи та колаборативності** набувають стратегічного значення для успішної професійної діяльності та міжкультурної комунікації. Здатність до ефективної співпраці в багатонаціональних командах, конструктивного вирішення конфліктів та досягнення спільних цілей через координацію зусиль стає ключовою компетенцією XXI століття. В дошкільній освіті формування колаборативних навичок здійснюється через парну роботу з розподілом ролей, що дозволяє дітям навчитися узгоджувати дії та нести відповідальність за спільний результат. *Техніка "learning partners"* створює стабільні міжособистісні зв'язки та розвиває емпатію через взаємодопомогу у засвоєнні мовного матеріалу. Групові ігри з колективним вирішенням завдань формують навички консенсусу, необхідні для командної взаємодії.

В школі можливо навчати колаборації через застосування *проектної групової роботи*, що розвиває навички планування, координації та оцінювання колективної діяльності. Використання *інтернет-ресурсів для парного та групового вивчення мови*, зокрема таких платформ як Padlet для створення спільних дошок ідей, Google Workspace для колаборативного редагування документів, Flipgrid для асинхронної відеокommунікації, значно розширює можливості віддаленої співпраці та формує навички цифрової колаборації. *"Peer assessment"* через взаємне оцінювання групових проектів розвиває здатність до конструктивного зворотного зв'язку [1; 2; 4].

Емоційний інтелект як здатність до розуміння, контролю та ефективного використання емоцій у міжособистісній взаємодії набуває першочергового значення в сучасному соціокультурному контексті. Численні дослідження в галузі психолінгвістики та педагогічної психології, зокрема роботи Гоулмана,

Бар-Она, Петридеса та інших учених, переконливо демонструють кореляцію між рівнем емоційного інтелекту та ефективністю засвоєння іноземної мови, особливо в аспекті подолання мовного бар'єру та формування комунікативної компетенції. На дошкільному етапі розвиток емоційного інтелекту здійснюється через *метод емоційного маркування*, що передбачає систематичне збагачення словника дітей лексичними одиницями для вираження емоційних станів іноземною мовою. *Техніка "emotion cards"* дозволяє візуалізувати емоційні концепти та розвивати здатність до їх вербального вираження. *Рольові ігри з акцентом на емоційну складову персонажів* формує емпатію та розуміння емоційних мотивів поведінки.

Більш глибоке вивчення емоційної сфери на шкільному етапі можливе через *аналіз емоційного підтексту автентичних текстів*, що розвиває здатність до декодування імпліцитних емоційних повідомлень. *Техніка "emotional storytelling"* через створення оповідань з акцентом на емоційних переживаннях персонажів формує навички експресивного письма та емоційної саморефлексії. *Дискусійні форми роботи з обговоренням етичних дилем та емоційно забарвлених ситуацій* формують навички емоційної аргументації, конструктивного вираження почуттів іноземною мовою. *Технологія "reflective journaling"* через ведення емоційного щоденника іноземною мовою сприяє емоційній саморегуляції учнів в навчанні [5].

В умовах стрімкого технологічного прогресу та глобалізації освітнього простору навички **ефективного управління часом** також набувають особливої актуальності для сучасних учнів. Інтеграція принципів тайм-менеджменту в процес вивчення іноземної мови дозволяє не лише підвищити результативність мовної освіти, але й сформуванати у дітей та підлітків стратегічне мислення щодо планування власної навчальної діяльності.

В садочку навчання тайм-менеджменту здійснюється переважно через *ігрові методи та візуалізацію часових проміжків*. Використання *англомовних календарів* з позначенням щоденних завдань допомагає дітям усвідомити циклічність часу та важливість планування, коли кожна діяльність супроводжується відповідною лексикою. *Пісні*, що включають лічбу часу англійською мовою, сприяють засвоєнню часових понять. *Застосування кольорових годинників*, де кожен сегмент відповідає певному виду мовленнєвої практики, допомагає дітям розвинути внутрішнє відчуття часу.

У шкільному навчанні методи формування навичок управління часом стають більш структурованими. *Довгострокові англомовні проекти* з використанням планувальних інструментів дозволяють учням опанувати навички розподілу ресурсів у часі. *Ведення англомовних рефлексивних журналів*, де учні аналізують власну продуктивність, формує навички самоконтролю, тоді як *організація групових завдань з розподілом часових відповідальностей* розвиває координацію в умовах часових обмежень [1; 2].

Поряд з навичками управління часом, розвиток **ініціативності** набуває критичного значення в умовах зростаючої конкуренції на ринку праці та в освітньому середовищі. Здатність до самостійного прийняття рішень та

генерування ідей стає визначальним фактором професійного успіху.

На дошкільному рівні розвиток ініціативності реалізується через *створення ситуацій вибору та самостійного прийняття рішень*. Діти отримують можливість обирати англomовні ігри, визначати послідовність виконання завдань або пропонувати власні варіанти мовленнєвих активностей. *Творчі проекти створення власних англomовних книжок чи коміксів* стимулюють креативне мислення та відповідальність за результат.

Учнів школи можна залучати до *організації англomовних заходів*, де треба самостійно розробляти сценарії, розподіляти ролі та координувати підготовку. *Дебатні клуби та дискусійні платформи англійською мовою* розвивають здатність відстоювати власну позицію. Особливо ефективним є *метод peer teaching*, коли учні виступають у ролі наставників для молодших класів, що формує лідерські якості та відповідальність. *Індивідуальні дослідницькі проекти* з можливістю вибору теми та методології дослідження сприяють розвитку академічної автономії та навичок самонавчання [1; 2; 4].

Систематичне впровадження зазначених підходів забезпечує комплексний розвиток трансверсальних навичок учня, готуючи його до успішної самореалізації у динамічному глобалізованому світі.

Використана література:

1. Возна З. Формування м'яких навичок в учнів засобами змісту курсу «Громадянська освіта». *Збірник наукових праць Уманського державного педагогічного університету*. 2023. № 1. С. 95-104. <https://doi.org/10.31499/2307-4906.1.2023.276949>.
2. Мар'янюк Я. Г., Муравйова І. О., Осадча О. А. Soft skills у сучасних реаліях української освіти. *Інноваційна педагогіка*. 2021. Вип. 32, т. 1. С. 108-112. URL : http://www.innovpedagogy.od.ua/archives/2021/32/part_1/25.pdf.
3. Мельниченко А. Концепції креативності як універсальної пізнавальної творчої здібності у теоріях медіа комунікацій. *Освіта регіону*. 2013. № 2. URL : <https://social-science.uu.edu.ua/article/1045>.
4. «Навички для успішного життя»: освітня ініціатива для учнів 6-11 кл. / МОН України. URL : <https://mon.gov.ua/ua/news/navichki-dlya-uspishnogo-zhyttya-osvitnya-initsiativa-dlya-uchniv-6-11-klasiv>.
5. Розвиток емоційного інтелекту в закладі загальної середньої освіти / автор-укладач Г. І. Савонова. Лисичанськ, 2021. 70 с.
6. Тілікіна Н. В. Навички XXI століття та умови їх формування і розвитку для молоді. *ДУ «Державний інститут сімейної та молодіжної політики»*. URL : <https://dismp.gov.ua/navychky-khkh-stolittia-ta-umovy-ikh-formuvannia-i-rozvytku-dlia-molodi/>.

References:

1. Vozna Z. (2023). Formuvannia miakykh navychok v uchniv zasobamy zmistu kursu «Hromadianska osvita» [Formation of soft skills in students through the content of the course "Civic Education"]. *Zbirnyk naukovykh prats Umanskoho derzhavnoho pedahohichnoho universytetu*. № 1. S. 95-104. <https://doi.org/10.31499/2307-4906.1.2023.276949> [in Ukrainian].
2. Mar'ianko Ya. H., Muraviova I. O., Osadcha O. A. (2021). Soft skills u suchasnykh realiakh ukrainskoi osvity [Soft skills in modern realities of Ukrainian education]. *Innovatsiina pedahohika*. 32 (1). P. 108-112. URL : <http://www.innovpedagogy.od.ua/archi> [in Ukrainian].
3. Melnychenko A. (2013). Kontseptsii kreatyvnosti yak universalnoi piznavalnoi tvorchoi zdibnosti u teoriiakh media komunikatsii [Concepts of creativity as a universal cognitive creative ability in media communication theories]. *Osvita rehionu*. 2. URL : <https://social-science.uu.edu.ua/article/1045> [in Ukrainian].
4. "Navychky dlia uspishnogo zhyttia": osvitnia initsiatyvav dlia uchniv 6-11 klasiv. (2022). MON Ukrainy ["Skills for a successful life": an educational initiative for students in grades 6-11 / Ministry of Education

- and Science of Ukraine]. URL : <https://mon.gov.ua/ua/news/navichki-dlya-uspishnogo-zhittya-osvitnya-iniciativa-dlya-uchniv-6-11-klasiv> [in Ukrainian].
5. Savonova H. I. (2021). Rozvytok emotsiinoho intelektu v zakladi zahalnoi serednoi osvity [Development of emotional intelligence in a secondary education institution]. Lysychansk. 70 p. [in Ukrainian].
 6. Tilikina N. V. (2020). Navychky XXI stolittia ta umovy yikh formuvannia i rozvytku dlia molodi [21st century skills and conditions for their formation and development for young people]. DU "Derzhavnyi instytut simeinoi ta molodizhnoi polityky". URL : <https://dismp.gov.ua/navychky-khkh-stolittia-ta-umovy-ikh-formuvannia-i-rozvytku-dlia-molodi/> [in Ukrainian].

O. FEDOROVAL. Formation of transversal skills in foreign language learning: Preschool and school levels.

The globalization trends of the modern era form fundamentally new criteria for participants in the educational process, primarily regarding the competitiveness of the acquired competencies in the labor sphere. The article is devoted to a comprehensive study of the potential of the linguistic-literary subject area regarding the formation of transversal skills (soft skills) in preschool and school-level education recipients under the conditions of globalization challenges of the modern era. The author of the article reveals the essence of the concepts "soft skills" and "transversal competencies" in the educational context, analyzes the evolution of scientific views on soft skills formation, substantiates the necessity of systematic development of these competencies through foreign language means. Special attention is paid to studying the possibilities of the foreign language course for developing learning skills (critical thinking, creativity, self-learning), literacy skills (media literacy, digital literacy), social skills (teamwork, communication, emotional intelligence) and personal competencies (flexibility, time management, initiative). The researcher identified practical directions for soft skills formation at the preschool stage (game methods with elements of problem situations, interactive group forms of work, storytelling, dramatization) and in school education (problem-search method, project activities, discussion, case method, digital technologies).

Significant attention by the author of the article is given to substantiating forms and methods of transversal skills formation, among which critical text reading, creative writing, digital storytelling, portfolio technology, collaborative online learning are highlighted. The study proves the effectiveness of implementing a comprehensive approach to soft skills development, aimed at forming students' competitive competencies in the context of the modern labor market. The developed methodologies can be implemented in the educational process at all levels of language education.

Keywords: transversal skills, foreign language, critical thinking, communication, collaboration, creativity, media literacy, initiative, emotional intelligence, student autonomy.

DOI: <https://doi.org/10.31392/NZ-udu-163.2025.19>

УДК 37.091.2-027.572:004-021.131

Шкарієвський В. Г., Костенко В. А., Чумак М. Є.

ВІРТУАЛЬНІ НАВЧАЛЬНІ СЕРЕДОВИЩА ЯК ІНСТРУМЕНТ РОЗВИТКУ ЦИФРОВОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ В УМОВАХ НЕФОРМАЛЬНОЇ ОСВІТИ

У статті здійснено системне дослідження віртуальних навчальних середовищ як ефективного засобу формування цифрової компетентності здобувачів освіти в умовах неформального освітнього процесу. Проаналізовано структурні компоненти цифрової компетентності на основі європейських рамок (DigComp, DigCompEdu), визначено потенціал